

Trys dešimtmečiai – bibliotekinei veiklai, dešimtmetis – kalendoriukų rinkimui

Ligita Matulienė su mokslininku bibliotekininku Vytautu Rimša, 2017 m.

Retai pamatysime bibliotekininkus ant žurnalių viršelių ar pirmuose laikraščių puslapiuose. Tikriausiai retas paklaustas mokykloje, kuo nori būti užaugęs, atsakytų, kad nori būti bibliotekininku. Daugelis mano, jog darbas bibliotekoje yra nuobodus. Šiuo rašiniu norėčiau paneigti tokią nuomonę ir parašyti apie bibliotekininkę Ligita Matulienę, kuri jau tris dešimtmečius darbuojasi bibliotekoje ir šis darbas jai tikrai įdomus. Kitaip ar būtų atidavusi Ligita iš savo penkių gyvenimo dešimtmečių tris dešimtmečius bibliotekinei veiklai?

Kraštotyros dokumentų fonde – kaip žuvis vandenyje

Pirmoji L. Matulienės darbovietė buvo Pašilių kaimo biblioteka, kurioje jai teko dirbti vienerius metus. Paskui ji dirbo Burbiškio kaimo bibliotekoje, o nuo 2008 m. iki šiol ji yra Anykščių L. ir S. Didžiulių viešosios bibliotekos Krašto dokumentų ir kraštotyros skyriaus bibliotekininkė atsakinga už kraštotyros fondo kaupimą. Sužinojusi, kad išleista nauja, su Anykščių kraštu turiniu ar autoryste susijusi knyga, Ligita rūpinasi, kad tas leidinys kuo greičiau patektų į Skyriaus fondą. Būna atvejų, kai reikiamą kraštotyros knygą Ligita perka už savo pinigus ir tą knygą, tiesiog, bibliotekai dovanoja. Kaip atsakinga darbuotoja ji visada skuba padėti kiekvienam bibliotekoje ieškančiam kraštotyros medžiagos.

Jei kuri kolegė neranda skaitytojo prašomos knygos, Ligita pasakys, kur jos ieškoti, kur atrasti,

9 psl.

Trys dešimtmečiai – bibliotekinei veiklai, dešimtmetis – kalendoriukų rinkimui

atkelta iš 1 psl.

nes kraštotyros dokumentų fonde ji orientuojasi, kaip žuvis vandenyje. Neskaičiuodama nei darbo valandų, nei laisvadienių L. Matulienė skuba padėti kolegoms organizuoti renginius bei parodas, viską daro profesionaliai ir su meile. Bibliotekininkė yra be galo imli naujovėms ir pasiūlymams. Prasidėjus bibliotekose skaitmeninimo erai, ji viena pirmųjų ėmėsi skaitmeninimo darbų ir dabar skaitmeninimo reikalus tvarko už visą rajono bibliotekų sistemą. Kartu su kolege Violeta Mateliene ji organizuoja virtualias parodas ir viešina jas internete.

Bibliotekininkė iš pasaulinio yra ir aktyvi visuomenininkė. Nuo 1993 m. ji yra Lietuvos bibliotekininkų draugijos Anykščių skyriaus narė, o nuo 2008 m. – šio skyriaus pirmininkė. Prieš daugiau kaip du dešimtmečius prie LBD Anykščių skyriaus buvo įkurtas Senjorų bibliotekininkų klubas. Bibliotekininkų draugijos vadovė kvietė buvusias bibliotekų darbuotojas į susitikimus, sveikino jubiliejų progomis, organizavo joms išvykas į kitų rajonų bibliotekas ar įvairius renginius, seminarus, konferencijas. Aktyvi anykštėnė buvo išrinkta į Lietuvos bibliotekininkų draugijos tarybą. Už profesinės bendruomenės narių telkimą ir sėkmingą vadovavimą Lietuvos bibliotekininkų draugijos Anykščių skyriaus veiklai 2011 m. ji apdovanota Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo,

mokslo ir kultūros komiteto padėka.

Daug surinkta kraštotyros medžiagos

Nuo 2012 m. L. Matulienė yra Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narė. Dar dirbdama Burbiškio kaimo bibliotekoje Ligita pradėjo domėtis kraštotyra. Ji surinko medžiagą apie Burbiškio apylinkėse veikusių knygnešius ir parengė straipsnį apie rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto brolių – knygnešius Joną Tumą, palaidotą Burbiškio kapinaitėse. Vėliau apie jo gyvenimą ir veiklą ji parengė apžvalgą, kuri 2004 m. buvo išspausdinta knygoje „Anykščių krašto knygnešiai ir daraktoriai“. Bibliotekinio darbo apžiūrose už kraštotyros veiklą L. Matulienė ne kartą buvo paskirtos prizinės vietos. Ji parengė kraštotyros darbus: Tėvynės išsiilgusi širdis (Burbiškio krašto tremtinių atsiminimai (1999 m.), Knygnešys Jonas Tumas 1856–1922 (2004 m.), Gyvenimas yra toks koks yra (apie kalbininką, literatą, vertėją Vytautą Vitkūną (2007 m.). Ligita yra parengusi bibliografinių rodyklių, kurios patalpintos į knygas: „Jonas Tvardauskas (1938–2010): bibliografija paskelbta knygoje „Jonas Tvardauskas: medžio drožyba“ (2011 m.); „Literato Alekso Navicko gyvenimo ir kūrybos bibliografija“ – knygoje „Metai – tartum viena diena“ (2011 m.); Tautodailininko Stanislovo Petraškos

bibliografija atspausdinta knygoje „Akmens tapyba“ (2012 m.). Kartu su kolegomis ji rinko medžiagą apie anykštėnus kraštotyros ir sudarinėjo jų bibliografijos sąrašus. Dabar kraštotyros dėmesio centre yra Anykščių krašto tautodailininkai. Ji daug dirba rengdama jų biobibliografinį žodyną.

Dirbdama Anykščių bibliotekoje, L. Matulienė ne tik sukaupe profesinių žinių, įgijo vertingos praktinės patirties, bet ir atliko daug itin svarbių darbų, ypač – kraštotyros fondo komplektavimo, jo tvarkymo ir bibliografinio bei informacinio darbo srityse. Savo darbštumu, kruopštumu, atsakingu požiūriu į darbą, iniciatyvumu ji pelnė didžiulę savo kolegų ir Anykščių bibliotekos skaitytojų pagarbą.

Laisvalaikio pomėgis – kalendoriukų kolekcionavimas

Atsidavusi bibliotekiniam bei kraštotyros darbui, Ligita dar randa laiko ir įdomiam pomėgiui – kišeninių kalendoriukų kolekcionavimui bei įvairių rūšių gėlių auginimui. Savo kišeninių kalendoriukų kolekciijoje ji yra sukaupusi apie 3000 kalendorių. Pasak kolekcininkės, pradžią jų rinkimui davė draudimo agentai, kurie ateidami į namus su savo pasiūlymais palikdavo ir kalendoriukų. Taip jie pradėjo kauptis.

Aktyviai kalendoriukus Ligita kolekcionuoja jau daugiau kaip dešimt

metų. Vienas iš tikslų – surinkti kiek galima daugiau 1971 metų kalendorių. Tai – L. Matulienės gimimo metai.

Pasak Ligitos, informacijos apie kalendoriukus galima surasti internete, ten pasitaiko sužinoti ir apie labai retus egzempliorius. Internetu ji įsigijo įdomią kalendoriukų seriją „Lietuvos respublikos valstybės ir krašto apsaugos sistemos apdovanojimai“. Savo kolekciijoje bibliotekininkė turi retą egzempliorių – 1976 metais išleistą kalendoriuką, kuriame galima rasti metus, mėnesį ir savaitės dieną nuo 1976 metų iki 2000 metų pasirinktinai. Kolekcininkė, dalindamasi kalendoriukų rinkimo patirtimi pasiguočia, kad kuo mažesnis kalendorių tiražas, tuo sunkiau juos gauti, tuo jie brangesni. Tačiau būna ir didelio tiražo kalendorių, kurie tiesiog išsisklaido, nepatenka pas kolekcininkus ir dėl to jų vertė gali prilygti retų kalendoriukų vertei. Kaip ir knygos su autografais, taip ir kalendoriukas su autografu, yra vertingesnis nei paprastas.

Anykštėnė bendrauja ir susirašinėja laiškais su savo bendraminčiais ne tik iš kitų miestų, bet ir iš kitų šalių. Internetu rusiškai me tinklapyje ji susipažino su mergina iš Krasnodaro (Rusija), su kuria pasikeičia kalendoriukais. L. Matulienė ne tik perka, keičiasi, bet ir gauna juos dovanų iš draugų, vykstančių į užsienio keliones. Kolekciijoje yra kalendoriukų atkeliavusių iš įvairių šalių: Danijos, Norvegijos, Italijos, Airijos,

Vokietijos, Ispanijos, Egipto, Ukrainos, įvairių Rusijos miestų, kaimyninių Latvijos ir Estijos respublikų. 2012 metų kalendoriukas į Ligitos kolekciją atkeliavo net iš Meksikos. Kolekciijoje kelios dešimtys kalendoriukų yra gauti iš kraštietčio profesoriaus Osvaldo Janonio. Jis, atvykdamas į Anykščių viešąją biblioteką, kolegei visada atveždavo įvairių kalendoriukų dovanų. Rašytojai Milda Telksnytė ir Vygandas Račkaitis, sužinoję apie Ligitos pomėgį kaupti kišeninius kalendorius, padovanojo ne vieną kalendoriuką, o naujausia jų dovana yra „Kišeninis 1939 kalendorėlis“, kurį išleido J. Karvelio prekybos namai ir Valstybinės leidyklos Kaune išleistas „Kišeninis kalendorėlis 1943 metams“. Tai mini leidinėliai-kalendorėliai, kurie suteikia išskirtinumo bibliotekininkės kolekcijai.

Kolekciijoje – visi Anykščių regioninio parko kalendoriukai

Rinkdama kalendoriukus Ligita sukaupe visą Anykščių regioninio parko kalendoriukų kolekciją, kurioje pirmieji 2000–2006 metų egzemplioriai yra su senuoju Regioninio parko logotipu. Tik kelių kalendoriukų trūksta, kad būtų surinkti visi A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus išleisti kalendoriukai. L. Matulienės kolekciijoje taip pat yra ir Anykščių turizmo centro, Anykščių vyno gamyklos, įvairių Anykščių kraš-

Kišeninis 1939 metų kalendorėlis.

to organizacijų, įmonių bei anykštėnų politikų išleisti kišeniniai kalendoriai.

Eina laikas, visur tuo pačiu žingsniu, nepaankstinamas ir nesivėlindamas. Tikrai kiekvienas žmogus tą laiką pasitinka ir palydi skirtingai. Kiekvienas žmogus savo laike neišvengiamai palieka veiklos kraitį ateičiai. Džiugu, kad L. Matulienės darbų kraitis didelis ir turtingas. Kokį darbą Ligita bedirbtų, jam atiduoda visas savo jėgas ir sugebėjimus, dirba su ugnele, dideliu užsidegimu, atsakingai ir kruopščiai. Rašytojas Jonas Avyžius rašė: „Žodį Bibliotekininkas daugeliu atvejų aš rašyčiau iš didžiosios raidės (...) Išivaizduoju, kad Bibliotekininkas kažkuo panašus į bitę darbininkę, kuri turi aplakioti tūkstančius gėlių, kol prisirinks nektaro, kurį turi perduoti kitoms bitėms (skaitytojams), kad šios pagamintų medų“. Taigi, Ligita – kaip ta bitutė, skraidžioja ir tarp gėlių, ir tarp knygų, ir tarp savo kolekcionuojamų kišeninių kalendoriukų... ir taip jau keli dešimtmečiai. Vadinasi, jai tai daryti yra nenuobodu.

Audronė Berezauskienė